

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับมูลค่ากิจการ
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100

The Relationship between Key Audit Matters Disclosure and Firm Values
of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand, SET100 Group

จิรัฐติกา วุฒิพันธุ์^{1*}, เข้มพร สุ่มมาตย์² และ ธนัย ศรีอิสาน³

^{1,2,3}คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตขอนแก่น

Email: ¹jiradtikhan.wu@rmuti.ac.th, ²Khemporn.su@rmuti.ac.th, ³Thanai.sr@rmuti.ac.th

*Corresponding author, email: jiradtikhan.wu@rmuti.ac.th

Received: May 10, 2022, Accepted: Sep 20, 2022, Published: Dec 26, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับมูลค่ากิจการของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 และศึกษาโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ช่วง พ.ศ. 2561 ถึงปี พ.ศ. 2563 รวม 222 ตัวอย่างบริษัท แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า รายงานของผู้สอบบัญชีที่มีการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีปริมาณการเปิดเผยจำนวนคำเฉลี่ย 952.02 คำ นอกจากนี้ผลการศึกษา พบว่า การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบและการเติบโตของกิจการไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่ากิจการ คือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้แก่ ขนาดของกิจการและระดับการก่อหนี้

คำสำคัญ: เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ, มูลค่ากิจการ, การเติบโตของกิจการ, ระดับการก่อหนี้

Abstract

The objective of this research is to examine the relationship between key audit matters disclosure and firm values of listed companies in the stock exchange of Thailand, SET 100 group. This study utilized secondary data from listed companies in the SET 100 between 2018 and 2020. The population and sample size of this study is 222 firm-year observations. The data were analyzed using descriptive statistics, correlation, and multiple regression analyses. The results demonstrated that the average word count from auditor reports containing key audit matters was 952.02 words. The results also showed that key

audit matters and firm growth did not significantly affect firm values. The factor positively affecting firm values was the return on asset, whereas firm size and leverage were the factors negatively affecting firm values at the significance level of 0.05.

Keywords: Key Audit Matters, Firm Value, Firm Growth, Leverage

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ผู้สอบบัญชีมีการสื่อสารอย่างเป็นทางการผ่านรายงานการสอบบัญชี (Audit Report) เพื่อสื่อสารข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นนักลงทุน คณะกรรมการบริษัท ผู้บริหาร หน่วยงานที่กำกับดูแล ผู้ใช้งบการเงินโดยในปัจจุบันมีการใช้รายงานการสอบบัญชี 6 วรรค ตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 700 การแสดงความเห็นและการรายงานต่องบการเงิน : TSA 700 (ปรับปรุง 2559) ส่วนหนึ่งของรายงานผู้สอบบัญชีโดยเฉพาะบริษัทในตลาดหลักทรัพย์จะต้องมีการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 701 การสื่อสารเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2559) ซึ่งการออกมาตรฐานนี้เพื่อเป็นวิธีการทางด้านกรลดช่องว่างของข้อมูล (Information Gap) และการเพิ่มประสิทธิผลของการสื่อสารในเรื่องความโปร่งใสในการปฏิบัติงานตรวจสอบ เพื่อให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้งบการเงิน (ศิลาพร ศรีจันเพชร, 2560) โดยเนื้อหาของมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 701 ระบุความหมาย “เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (Key audit matters: KAMs)” ว่าหมายถึง เรื่องต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดตามวิจรณ์ญาณของผู้สอบบัญชีในการตรวจสอบงบการเงินงวดปัจจุบัน เรื่องสำคัญในการตรวจสอบเป็นเรื่องที่เลือกมาจากเรื่องของผู้สอบที่ต้องการสื่อสารกับผู้มีส่วนที่กำกับดูแล ซึ่งเกิดจากการใช้ดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพของผู้สอบบัญชีในการเลือก KAMs เพื่อที่จะสื่อสารผู้ใช้ข้อมูล โดย KAMs ถือเป็นเรื่องของผู้สอบบัญชีต้องใส่ใจเป็นพิเศษ เป็นเรื่องที่ต้องใช้การประเมินความเสี่ยงของการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงิน โดยส่วนใหญ่จะเรื่องที่มีความซับซ้อนและผู้บริหารต้องใช้การตัดสินใจที่สำคัญในงบการเงิน (เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย และคณะ, 2562) อาจเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะร่วมในการตรวจสอบ

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในอดีตที่ทำการศึกษารื่องสำคัญในการตรวจสอบหลังประกาศใช้มาตรฐานฉบับนี้ในประเทศไทย ดังการศึกษาของ สุพรรณิ คำवास และคณะ (2563) ชี้ให้เห็นว่าเรื่องสำคัญในการตรวจสอบที่ผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่องการรับรู้รายได้ รองลงมาคือเรื่องการค้าขาย ค่าความนิยม และเรื่องการค้าขายหรือการรวมกิจการ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการเปิดเผยเรื่องสำคัญกับมูลค่าองค์กรตามราคาตลาด พบว่าการเปิดเผยเรื่องค่าเผื่อนี้ส่งสัยจะสูญและวิธีการ ขอคำยืนยันยอดมีความสัมพันธ์ในทางบวก โดยที่การเปิดเผยเรื่องการค้าขายค่าความนิยมและสินค้าคงเหลือมีความสัมพันธ์ในทางลบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอื้อบุญ เอกะสิงห์และ วีระพงษ์ กิตติวงศ์ (2562) พบว่า ประเภทของเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับโอกาสที่จะเกิดการแก้ไขงบการเงินในปีถัดไป ดังนั้นเนื้อหาในวรรคเรื่องสำคัญของรายงานการสอบบัญชีย่อมมีคุณค่าต่อผู้ใช้งบการเงินตามผลงานวิจัยของ กัญฐิรัตน์ บุญยืน และคณะ (2564) ว่าเรื่องสำคัญในการตรวจสอบส่งผลเชิงบวกต่อคุณค่าด้านการสื่อสารและความสามารถในการอ่านและโทษของเนื้อหาของรายงานของผู้สอบบัญชีที่มีวรรคเรื่องสำคัญในการ

ตรวจสอบในปีแรกและถัดมาไม่แตกต่างกัน สำหรับการศึกษาเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในตลาดทุน จากงานวิจัยของ ศิลปพร ศรีจันทเพชร (2560) พบว่าเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตอบสนองของตลาดด้านปริมาณ แต่ไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตอบสนองของตลาดด้านราคา ถึงแม้จะมีงานวิจัยในอดีตที่ศึกษาในเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ แต่ยังไม่มียงานวิจัยใดที่ศึกษาการเปิดเผย KAMs กับมูลค่าของกิจการตามแนวคิด Tobin's Q

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น งานวิจัยครั้งนี้จึงสนใจที่ศึกษาการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐศาสตร์ของ KAMs ต่อกิจการ โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับมูลค่ากิจการตามแนวคิด Tobin's Q ซึ่งยังไม่มียงานวิจัยในอดีตที่ศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าว งานวิจัยนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าของกิจการจากการให้ข้อมูลรายงานการสอบบัญชีที่มีองค์ประกอบของวรรค KAMs โดยจะช่วยให้ผู้ถือหุ้น นักลงทุน ผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้เสียเข้าใจถึงความสำคัญของ KAMs และสามารถให้ KAMs บริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และเพิ่มคุณภาพของงบการเงินของกิจการได้

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในรายงานการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100

3. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (Key Audit Matter: KAMs)

TSA701 ได้ระบุนิยามของเรื่องสำคัญในการตรวจสอบไว้ว่าหมายถึง “เรื่องต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดตามดุลพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพของผู้สอบบัญชีในการตรวจสอบงบการเงินของงวดปัจจุบัน เรื่องสำคัญในการตรวจสอบเป็นเรื่องที่เลือกมาจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียที่ในการกำกับดูแล” เรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมคุณค่าของการสื่อสารในรายงานของผู้สอบบัญชี ช่วยให้ข้อมูลการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีมีความโปร่งใสมากขึ้นส่งผลให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจกิจการ เข้าใจเรื่องที่สำคัญในการตรวจสอบและเข้าใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับดุลพินิจที่สำคัญของผู้บริหารได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้วเพื่อส่งเสริมการสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับผู้มีส่วนได้เสียที่ในการกำกับดูแล เพื่อช่วยให้ฝ่ายบริหารและผู้มีส่วนได้เสียที่ในการกำกับดูแลเพิ่มความสนใจในการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินมากขึ้นการกำหนดเรื่องสำคัญในการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีจะต้องพิจารณาเรื่องที่มีนัยสำคัญที่สุดในการตรวจสอบงบการเงินงวดปัจจุบัน (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2559) ซึ่งมาตรฐานฉบับนี้ไม่ได้จำกัดจำนวนเรื่องและปริมาณการเปิดเผย KAMs ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้สอบบัญชีที่จะพิจารณาเรื่องที่มีนัยสำคัญที่สุด

งานวิจัยในอดีตชี้ให้เห็นว่าการศึกษาเรื่องสำคัญในการตรวจสอบแบ่งเป็น 2 มุมมอง มุมมองแรกศึกษาการเปิดเผยเรื่องสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้ข้อมูล ตัวอย่างเช่น การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบส่งผลให้เกิดคุณค่าด้านการสื่อสารกับผู้ใช้งบการเงินให้มีความเข้าใจสารนั้น (กัญจรัตน์ บุญยืนและคณะ, 2564)

การเปิดเผยส่วนมุมมองที่ 2 ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (เอื้อบุญ เอกะสิงห์ และ วีระพงษ์ กิตติวงศ์, 2562) ตัวอย่างเช่น กิจกรรมที่มีความเสี่ยงจะเกิดคดีความฟ้องร้อง กิจกรรมขนาดใหญ่มีบริษัทย่อยบริษัทร่วมจำนวนมากซึ่งมีความซับซ้อนในรายการค้า และประเภทอุตสาหกรรมกลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มธุรกิจการเงินจะมีปริมาณการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมาก แต่กิจกรรมที่มีความสามารถในการทำกำไรสูงจะมีปริมาณเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบน้อย นอกจากนี้การกำกับดูแลกิจการที่ดีส่งผลกระทบต่อ การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในการสื่อสารความโปร่งใสของกิจการในการดำเนินกิจการ (Wuttichindanon & Issarawornrawanich, 2020)

2. แนวคิดมูลค่ากิจการ Tobin's Q

มูลค่าของกิจการแสดงได้ถึงศักยภาพและความสามารถในการทำกำไรของกิจการอย่างต่อเนื่อง โดย Tobin's Q เป็นการวัดมูลค่ากิจการที่วัดผลทางด้านตลาด (Marketing Based Performance Measures) เป็นอัตราส่วนที่มีการผสมผสานกันระหว่างตัวเลขทางบัญชีและมูลค่าทางการตลาดของบริษัท ได้แก่ ราคาตลาดของหุ้น ซึ่งได้รวมทั้งข้อมูลที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตและข้อมูลที่เป็นการคาดการณ์ของนักลงทุนเกี่ยวกับโอกาสในอนาคตต่ออัตราส่วน Tobin's Q เป็นแนวคิดที่นำเสนอ โดย Professor James T Tobin ซึ่งได้ใช้ราคาหุ้นในการทำนายปริมาณการลงทุนในภาคธุรกิจเพื่อพิจารณาแนวโน้มของมูลค่า กิจการในอนาคต (Forward Looking) ทั้งนี้ Professor Tobin เชื่อว่าค่า Tobin's Q เป็นตัววัดผลที่ดีที่จะสะท้อนให้เห็นมูลค่าที่แท้จริงของกิจการ กล่าวคือ หาก Tobin's Q มีมากกว่า 1 แสดงว่า ผู้บริหารกิจการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดผลตอบแทนของเงินลงทุนในอัตราที่สูงกว่าต้นทุนของเงินทุน Lewellen and Badrinath (1997 อ้างถึงใน มนวิภา ผดุงสิทธิ์, 2548) ในด้านงานวิจัยเกี่ยวกับการสอบบัญชีและมูลค่ากิจการ โดย ปยะณัฐ ฤกษ์พุดมและ สุรีย์ โภษกรนัญญ (2562) พบว่า คุณภาพการสอบบัญชีการวัดค่าตัวแปรได้แก่ ขนาดของบริษัทสอบบัญชี ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข มีผลกระทบทางบวกต่อผลการดำเนินงานบริษัทโดยวัดจาก Tobin's Q อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบอาจจะส่งผลเชิงผลต่อมูลค่ากิจการ

การพัฒนาสมมุติฐานการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ผลการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของ KAMs เป็นไปในทิศทางที่แตกต่างกัน การศึกษาตัวแปรการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบของ Sierra-García et al. (2019) วัดค่าตัวแปรจากลักษณะของความเสียหายของกิจการ การอธิบายด้วยข้อความที่เข้าใจง่าย กระชับ ไม่ใช่คำศัพท์เฉพาะด้านการสอบบัญชี และจำนวนคำในการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (Pinto & Morais, 2019) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญฐิรัตน์ บุญยืนและคณะ (2564) พบว่า ผลการวิจัยพบว่ารายงานของผู้สอบบัญชีที่มีพรรคเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ อ่านง่ายกว่าและมีโทนของเนื้อหาเป็นเชิงลบมากกว่ารายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่มีพรรคเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ซึ่งหมายความว่า เรื่องสำคัญในการตรวจสอบนั้นมีคุณค่าด้านการสื่อสาร ผลการวิจัยทางด้านตลาดหุ้นโดย ศิลปพร ศรีจันเพชร (2560) พบว่าเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตอบสนองของตลาดด้านปริมาณอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตอบสนองด้านราคาอย่างมีนัยสำคัญ การเปิดเผย KAMs เป็นข้อมูลที่ผู้สอบบัญชีนำเสนอมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจ โดยสามารถใช้ KAMs เป็นหนึ่งในสัญญาณเตือนเกี่ยวกับคุณภาพการ

รายงานทางการเงินได้ ทั้งนี้ประเภทของ KAMs ที่แตกต่างกันมีผลต่อโอกาสที่จะเกิดการแก้ไขงบการเงินในปีถัดไปแตกต่างกันไปด้วย (เอื้อบุญ เอกะสิงห์และ วีระพงษ์ กิตติวงศ์, 2562) ซึ่งงานวิจัยในอดีตยังไม่มีการศึกษาผลกระทบของ KAMs ต่อมูลค่ากิจการตามแนวคิด Tobin's Q จึงตั้งสมมุติฐานในการวิจัย ดังนี้

H1: การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบที่นำเสนอในรายงานของผู้สอบบัญชี มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบที่นำเสนอไว้ในรายงานผู้สอบบัญชีกับมูลค่ากิจการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานของผู้สอบบัญชี งบการเงิน รายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ช่วงปี พ.ศ. 2561–2563 โดยยกเว้นบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน ดังนั้นจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้เท่ากับ 222 ข้อมูลบริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2564) โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	2561	2562	2563	รวม
จำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100	100	100	100	300
หัก บริษัทจดทะเบียนฯ ที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน และกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์	15	15	15	45
บริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน	11	11	11	33
ข้อมูลทั้งหมดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง	74	74	74	222

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (Key Audit Matters: KAMs) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ที่มีการดำเนินงานปี พ.ศ. 2561–2563 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชี รับอนุญาตหน้างบการเงินของกิจการ และข้อมูลทุติยภูมิจากฐานข้อมูล SETSMART (SET Market Analysis and Reporting Tool)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแทนเนื้อหาสาระที่ผู้สอบบัญชีต้องการจะสื่อสารเรื่องที่มีนัยสำคัญที่สุดตามดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี การวัดค่าโดยการนับค่าของการเปิดเผยข้อมูลเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (KAMs disclosure) ในรายงานผู้สอบบัญชี ตัวแปรตาม ได้แก่ มูลค่ากิจการ (Tobin's Q) ตัวแปรควบคุม ได้แก่ ขนาดของกิจการ (Size) ระดับการก่อหนี้ (Leverage) การเติบโตของกิจการ (Growth) และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)

4. แบบจำลองงานวิจัย

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ และมูลค่ากิจการ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เป็นแบบจำลองที่ใช้ในงานวิจัยตามสมการ ดังนี้

$$TQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 KAMs_{it} + \beta_2 Size_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 Growth_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \epsilon$$

โดย

TQ_{it} คือ มูลค่ากิจการของบริษัท “i” ในปี “t”

$KAMs_{it}$ คือ จำนวนคำที่เปิดเผยข้อมูลเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีของบริษัท “i” ในปี “t”

$Size_{it}$ คือ ขนาดของกิจการ ของบริษัท “i” ในปี “t” ซึ่งใช้ลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวมเป็นตัวแทน

LEV_{it} คือ ระดับการก่อหนี้ ของบริษัท “i” ในปี “t” ซึ่งคำนวณจากอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม ณ ต้นปี

$Growth_{it}$ คือ การเติบโตของกิจการของบริษัท “i” ในปี “t” ซึ่งใช้ขนาดของอัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้รวมเป็นตัวแทน

ROA_{it} คือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของบริษัท “i” ในปี “t”

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 โดยแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามสำหรับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ของตัวแปรที่มีข้อมูลลักษณะต่อเนื่อง ได้แก่ การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (KAMs) ขนาดของกิจการ (Size) ระดับการก่อหนี้ (Leverage) การเติบโตของกิจการ (Growth) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)

ตารางที่ 2 ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (n= 222)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่าต่ำสุด (Min)	ค่าสูงสุด (Max)
KAMs	952.02	499.46	68.00	2,565.00
Size	10.97	1.392	6.66	14.75
Leverage	0.528	0.174	0.14	0.87
Growth	18.866	210.929	-63.63	3,109.69
ROA	8.115	6.676	-19.14	27.20
Tobin’s Q	1.792	1.438	-0.86	8.15

จากข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 2 แสดงค่าสถิติเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 222 ตัวอย่าง พบว่า จำนวนคำในการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 มีค่าเฉลี่ยจำนวน 952.02 คำ โดยค่าต่ำสุดของจำนวนคำในการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบจำนวน 68 คำ และค่าสูงสุดของจำนวนคำในการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ จำนวน 2,565 คำ

2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson and Spearman Correlation Coefficient)

การทดสอบผลที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 222 คำสังเกต โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ดังแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

	TQ	KAM	Size	LEV	Growth	ROA	VIF
TQ	1						
KAM	-0.082	1					1.134
Size	-0.387**	0.284**	1				1.163
LEV	-0.362**	0.230**	0.231**	1			1.268
Growth	0.118	0.072	-0.071	0.129	1		1.048
ROA	0.544**	-0.048	-0.215**	-0.365**	0.079	1	1.202

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 จากการทดสอบสหสัมพันธ์ Pearson Correlation พบว่า การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (KAMs) และการเติบโตของกิจการ (Growth) ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ (TQ) ส่วนขนาดของกิจการ (Size) และ ระดับการก่อหนี้ (LEV) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับมูลค่ากิจการ (TQ) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในขณะที่อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่ากิจการ (TQ) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นอกจากนี้การตรวจสอบ Multicollinearity ด้วยค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่าค่า VIF มีค่าอยู่ระหว่าง 1.048 ถึง 1.268 ซึ่งมีค่าใกล้เคียง 1 และน้อยกว่า 10 มากแสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเองคือ ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Kennedy, 1992)

3. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis)

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น สามารถนำข้อมูลแต่ละกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ ผลแสดงในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น

	Coefficients	t	p-value
(Constant)	4.660	6.939	0.000
KAM	0.000	0.827	0.409
Size	-0.274***	-4.654	0.000

	Coefficients	t	p-value
LEV	-1.400***	-2.848	0.005
Growth	0.001	1.568	0.118
ROA	0.091***	7.272	0.000

ตัวแบบ: $TQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 KAMs_{it} + \beta_2 Size_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 Growth_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \epsilon$
n = 222, Adjusted R Square = 0.385, F-Statistic = 28.651, Sig. 0.000

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 ค่าสังเกต พบว่า ค่า Adjusted R-squared ที่ได้แสดงว่า ความผันแปรของมูลค่ากิจการ (ตัวแปรตาม) เป็นผลเนื่องจากตัวแปรอิสระในตัวแบบถึงร้อยละ 38.50 แสดงว่าตัวแปรอิสระที่ใช้ในการทดสอบสามารถอธิบายมูลค่ากิจการ (TQ) ได้ร้อยละ 38.50 และส่วนที่เหลือคืออีกร้อยละ 61.50 เป็นผลเนื่องมาจากตัวแปรอื่น นอกจากนี้ F-Statistic มีค่าเท่ากับ 28.651 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 แสดงให้เห็นว่าตัวแบบที่ใช้ในการวิจัยมีความเหมาะสม

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร KAMs ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ ($\beta_1 = 0.000$, t-stat = 0.827) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐาน H1

4. การอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานสามารถนำมาอธิบายในแต่ละสมมติฐานได้ดังต่อไปนี้

H1: การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบที่นำเสนอในรายงานของผู้สอบบัญชี มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ

จากผลการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานพบว่าการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี มีค่า p-value สูงกว่าระดับนัยสำคัญ 0.10 จึงสรุปผลได้ว่าเมื่อมีการควบคุมโดยตัวแปรอื่น ๆ ตามตัวแบบสมการที่ใช้ในการทดสอบแล้วการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบไม่มีความสำคัญกับมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาในการเปิดเผยเรื่องสำคัญที่ตรวจสอบจากรายงานของผู้สอบบัญชี โดยการให้ถ้อยคำที่เป็นอิสระของผู้สอบบัญชีกล่าวถึงเรื่องที่มีความเสี่ยงอันมีนัยสำคัญประเด็นปัญหาที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบในระหว่างการปฏิบัติงานสอบบัญชีอาจไม่มีผลต่อกิจการในมุมมองของนักลงทุน เนื่องจากแม้ว่ากิจการมีความเสี่ยงในระดับงบการเงินหรือการควบคุมภายในแต่โดยรวมแล้วบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET 100 ยังสามารถสร้างผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นได้อย่างสม่ำเสมอ และข้อมูลทางการเงินที่เผยแพร่เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในการตัดสินใจมากกว่าเนื้อหาการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบที่เป็นวรรคหนึ่งในหวัรรคของรายงานการสอบบัญชี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลพร ศรีจันเพชร (2560) ที่ระบุว่าเรื่องสำคัญในการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตอบสนองของตลาดด้านราคาอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการที่จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบที่กล่าวถึงในรายงานของผู้สอบบัญชีไม่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานของกิจการทำให้เรื่องสำคัญในการตรวจสอบที่มากกว่าไม่สัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของมูลค่าของตราสารทุนในสายตาของนักลงทุน

6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ประโยชน์ในเชิงทฤษฎี

ผลการศึกษาเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในมุมที่สะท้อนปัญหาการจัดทำรายงานการสอบบัญชีให้มีเนื้อหาที่สามารถส่งสัญญาณเตือนไปยังนักลงทุนให้สามารถเข้าใจถึงปัจจัยเสี่ยงของกิจการที่อาจมีปัญหาดำเนินงานได้ในอนาคต

2. ประโยชน์ในเชิงบริหาร

ผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลที่สามารถไปแจ้งองค์กรวิชาชีพที่รับผิดชอบในการปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานการสอบบัญชีรวมทั้งองค์กรกำกับดูแลอื่น ๆ เป็นข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ประโยชน์ในเชิงวิชาชีพ

ผลการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้สอบบัญชีในการใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาเรื่องสำคัญในการตรวจสอบที่มีเนื้อหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพให้มีการสื่อสารที่มีคุณค่าเกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูลอย่างสูงสุด

7. ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าปริมาณการเปิดเผย KAMs ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการเนื่องจากศึกษาจากใช้ขนาดตัวอย่างจากบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพียงกลุ่ม SET 100 และศึกษาเพียง 3 ปีเท่านั้น ดังนั้นการศึกษาในครั้งต่อไปควรศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทุกบริษัท เพื่อที่จะเพิ่มขนาดตัวอย่างให้ครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้นว่าการเปิดเผย KAMs ให้ประโยชน์กับนักลงทุนมากน้อยเพียงใด

2. การศึกษาครั้งต่อไปอาจมีการศึกษาโดยเพิ่มตัวแปรในส่วนของประเภทของเรื่องสำคัญและคุณค่าของเนื้อหาที่เปิดเผย ว่าทำให้เกิดผลลัพธ์อย่างไรกับมูลค่ากิจการ

8. เอกสารอ้างอิง

กัณฐิรัตน์ บุญยืน, จอมใจ แชมเพชร และ กุลสิริ โค้วสุวรรณ. (2564). **คุณค่าด้านการสื่อสารเรื่องสำคัญในการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดทางเลือกในการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์.**

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 11(1), 218-233.

เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย, ศิลปพร ศรีจันเพชร, และอนันต์ ภัคดี. (2562). **เรื่องสำคัญในการตรวจสอบบอกอะไร.** วารสารวิชาชีพบัญชี, 15(1), 5-25.

ปยะณัฐ ฤนพุทธม และสุรีย์ โปษกรณ์. (2562). **ผลกระทบคุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.** วารสารวิชาชีพบัญชี, 15(47), 17-31.

- มนวิภา ผดุงสิทธิ์. (2548). การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแนวคิด Tobin-Tobin's Q. วารสารบริหารธุรกิจคณะ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 28(106), 13-22.
- ศิลป์พร ศรีจันเพชร. (2560). เรื่องสำคัญในการตรวจสอบในหน้ารายงานผู้สอบบัญชีกับการตอบสนองของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารวิชาชีพบัญชี, 38(2), 22-37.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2559). มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 701 การสื่อสารเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในรายงานของผู้สอบบัญชี. สืบค้นเมื่อ 14 เมษายน 2565 จาก <https://www.tfac.or.th/upload/9414/4x9uV7CGE1.pdf>
- สุพรรณณี คำवास, พัทธนันท์ เพชรเชิดชู และศิริเดช คำสุพรหม. (2563). การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (KAM) และมูลค่าองค์กรตามราคาตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารสุทธิปริทัศน์, 34(110), 51-66.
- เอื้อบุญ เอกะสิงห์ และวีระพงษ์ กิตติวงศ์. (2562). เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ: สัญญาณเตือนของการแก้ไขงบการเงินในปีถัดไป. วารสารวิชาชีพบัญชี, 48(4), 52-72
- Kennedy, P. (1992). *Violating Assumption Five: Multicollinearity*. Guide to Econometrics, 1st ed.; Kennedy, P., Ed, 192-202.
- Lewellen, W.G., & Badrinath, S.G. (1997). *On the measurement of Tobin's q*. Journal of financial economics, 44(1), 77-122.
- Pinto, I., & Morais, A.I. (2019). *What matters in disclosures of key audit matters: Evidence from Europe*. Journal of International Financial Management & Accounting, 30(2), 145-162.
- Sierra-García, L., Gambetta, N., García-Benau, M.A., & Orta-Pérez, M. (2019). *Understanding the determinants of the magnitude of entity-level risk and account-level risk key audit matters: The case of the United Kingdom*. The British Accounting Review, 51(3), 227-240.
- Wuttichindanon, S., & Issarawornrawanich, P. (2020). *Determining factors of key audit matter disclosure in Thailand*. Pacific Accounting Review, 32(4), 563-584.